

Armas härra Rajamaa!

Sinu kiri (14. märtsist) saabus alles eile. Üllatavalt ta kandis Göttingeni postitemplit - ja saksa marke. Kas Sa oled Saksa maal? Või tõi selle kirja Göttingeni dr. Webermann?

Nüüd siis mõni sõna õpiku küsimusest.

See õpik peab seisma igati väljaspool igasugust sõprust ja isikuid. See õpik ei ole mitte autoreile, ega nende eralõbu, vaid see on määratud tuhandeile eesti noortele. Seda oodatakse ammu. Sellega lahutame sõpruse ja kõik muu õpikust - ja vaatleme seda rahva seisukohast. Ka ei tohiks selle õpiku juures olla honorar üldse määrav. See on kohustus, anda midagi taolist. Oleme kaua karjunud selle õpiku ümber - ja nüüd seome selle mingi nõudega. See ei ole minu arvates loomulik.

Sa tee Saluveerile ettepanek: ta annab õpiku väljaandmiseks Sulle vabad käes, või käsikiri lükatakse tagasi. Küll ta siis on nõus, sest talle on oluline iga mark (kroon). Majandusnimene. Ära unusta, tema on majaomanik, Sina (idealist) ei ole seda.

Teine tee on: Fond ostku tema käsikiri (teatav summa tasuda talle) ümbertegemiseks. Näidata, et teist teed ei ole.

Peame olema selle õpikuga ettevaatlikud. See ei tohi olla tuju, vaid ta on määratud kasutamiseks meie noortele. Lugesin äsja Waba Eesti Sõnast, et ka USA-s arutati selle õpiku väljaandmise küsimust. Nad jäid äraootavale seisukohale. Kui meie õpik vastab nende nõudele, siis nad võtavad selle kasutusele, kui ei, siis annavad ise säääl selle õpiku välja. Sellega peame arvestama. Meie ei tee seda ometi lattu seisma või makulatpuriks? Nii siis - toimi väga kindlalt ja ole kategooriline.

Ma juba teatasin Sulle, ma aitan siluda ja korraldada ka omalt poolt (või täiendada) kui vaja. Seda nõuab asi ise.

Ma teadsin seda juba ammu-ammu, et Saluveer on majandusnimene - ja selles osas väga visa. Ta ei kirjuta ka ajalehtedele mitte ühtegi rida ilma tasuta. Säääl, kus meie teeme ja idealistidena tööd, ei tee seda S. Ta "norib" ka sääält oma tasu välja, kust muidu ükski teine harva saab. Olgu see siis Eesti Post või mõni teine leht.

Maateaduse õpik pidi kokkuleppe kohaselt olema meie ühistöö. Minu ja Saluveeri oma. See on küllaldane põhjus, et ka mina selle käsikirja koostamisel kaasa löön. Minu osast lähtudes võid kõike siluda, muuta. See on jälle meie kokkulepe. Ka ei ole mul selle vastu mitte kübetki, kui Saluveer minu ajaloo osas teeb täiendusi jne. Siis on see tõeliselt kahe autori ühistöö.

Muidugi - ma olen Saluveeri teguviisist väga pettunud, aga ma ei tee sellest mingit takistavat küsimust. Peaasi, et õpik ilmuks.

Kaalu kõiki neid võimalusi - ja tee omad vastavad järeldused

Hoia pea püsti ja vea kindlalt koormat edasi. Sina ei ole asendatav. Ära seda unusta. Sina oled eesti kooli hing võõrsil - ja eesti õpetajatele suur eeskuju. Ei ole kahtlust, kui Sina jääd eemale sellest tööst, siis võime küll ütelda: eesti kool ja õpetajate organisatsioon sai halvatuse, ta pole enam millekski positiivseks võimalik. Kuid las veavad ka teised. Neil on teised sihid - Sinul aga on üks siht: eesti kool - ja Eesti. Sellele sihile maksab elada, armas härra Rajamaa.

Soovin Sulle ja perele ilusaid ja rõõmsaid kevadepühi.

Südamlikud tervitused

NB. Ära ka unusta, ma olen nõus igas osas Sind aitama, kui suudan - ja kus vajad minu abi.

Sinu L. Lumiste,